

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

VEU DE LA PLANA

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

SEMANARI DEFENSOR DELS INTERESOS REGIONALS

SOSCRIPCIÓ

Castelló al mes..... 0 25 ptas.
Fora, trimestre..... 1 » »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
COLON, 17 2.º

Tota la correspondència a la Administració

SE PUBLICA TOTS ELS DIAPTES

No se tornen los originals, encara que no se publiquen

Presentació

→♦♦♦←

A tots saludem en molta reverència.

Fet abó anem a dir unes paraules. Som un estól de gent jove que fa pos deixarem les beseroles y ara mamprenem tasea mes pesá. Sumantnos al moviment general de ansia de vida millor, volém dedicarnos a la continua defensa de la cultura regional, de tota clase de interresos valencians, hui tan des-euidats. A tots eridem perque tots mos fan falta. En mostrós tindrá un apoyo y una defensa el obrer de la ciutat y del camp; el obrer intel·lectual y tots aquells que senten en son pit idees nobles y tinguen ardenta sed de justicia.

En especial, preguem a la "Prensa," que mos considere com a germana mes giqueta pero... que ya pot soltarse de la má.

A tots saludem en molta reverència.

La Redacció.

Los nostres ideals

→♦♦♦←

Viure, resurgir tornar a ser los valencians dins d' Espanya lo que fon la nostra Nació Valenciana en la quinzena centuria dens la grand Confederació Aragonesa, es a saber; lo Verbelocuent y lo Cervell director, es a lo que nosatros aspirem. Volem y designem, dit en atres paraules, lo renaiximent de la grand familia valenciana, del grand poble valenciá. Los que aci nos congreguem y acaronem dins d' aquesta societat que diem regionalista, com podriem anomenar autonomista o nacionalista, portem al cor empeltat l' amor a la nostra Terra, y l' odi africá al Centralisme; convenguts que d' ell bróllen lo decaiment de la nostra raça y l' ane-

mia moral del nostre poble.— Creem fermament que la nostra historia nacional fon interrompuda en lo sigle XVI per la unió de la Nació Valenciana juntament ab ses germanes Catalunya y Aragó a la Nació Espanyola; perque aquella dita unió no fon feta de la manera democrática qu' era us y costum en la nostra Terra, y de qu' en fon bon eixemple lo memorable consell de Casp; sinó que fon feta d' una manera arbitraria, sense mes pactes y condicions qu' el dret de cuixa representat pel casament de Fernan ab Isabel la de Castella. Per aqueixa unió feta d' una tan malastruga manera fon possible als «malencolich» Austries atentar primerament contra lo nostre poder judicial, y tot seguidament introduir en les nostres terres la funesta Inquisició, que pronte havia de matar la tolerancia religiosa qu' en elles havien establít lo rey Jaume y sos descendents, menant los destins gloriosos del nostre poble y de la nostra raça a la anulació covada per l' anemich, arguelltat y deprimít regnat de l' imbécil Carles II l' embreixat.

Felip V lo primer dels Borbons y l' mes grand enemich qu' han tengut los valencians, a títol de conquista y ajudat pels castellans clavó lo punyal de misericordia en mig del cor de la Patria Valenciana; suprimít les nostres llibertats forals, qu' havien fet del poble valenciá hu dels mes franchs y progressius del mond; lligantmos al carro del centralisme castellá.

Nosatros los qui formem aquesta Societat, conscients de la nostra missió en la historia, pretenem bandejar lo Centralisme de la nostra Terra; infiltrant les idees autonómiques al cor de la juventud estudiosa lliure y conscient, creant y fomentant la cultura casolana, sana y laboriosa, en oposició a la flamenca y sema que nos ha portat lo centralisme. Asperem a que la nostra llengua vernácula sigasola la parlada en la nostra llar; pels nostres camps y en les nostres viles; que siga ensenyada en les escoles publiques; en los instituts y universitats de la Regió; y que la educació y cultura del poble valenciá vagen orientades, no cap al Centre format de races hidalgues, pero molt decadents y endarrerides; sinó cap a les nacions mes avançadas d' Europa y América que consumixen los nostres productes y ab les quals no sols volem sostindre y eixamplar l' intercanvi económic, sino que també l' espiritual iniciat y sostengut per lo nostre grand filosof Vives en los paisos del Nord d' Europa, y per lo nostre excels poeta Ausius Marca en Italia allá en la mes floreixent época de la gloriosa Nacionalitat Valenciana.

Seguint aquestes orientacions la nostra Societat qu' aspire a ser lo centre y lo niu amorós de tots los jóvens y homens que senten amor per l' estudi y per l' enaltiment de la raça, ha establít ya clases de llengua valenciana, an-

glesa y francesa y se prepare para establecerlas d' alemany y d' italiá, tant tort les necessitats ho demandaran.— A les anteriors classes de llengües hi seguirán en lo prop vinent curs classes d' historia y de geografia de la regió valenciana. Si uniu a totes aquestes esperances (algunes de les quals, están en via de realisació) la calor fraternal y apoyo qu' en aquest Centre de cultura hi han de trobar totes les manifestacions del geni dels nostres artistes, convendreu en que les nostres aspiracions patriótiques ab l' adjutori de Deu tindrán pronte bella y falaguera realitat.— Pero al fer lo resum dels nostres treballs y aspiracions tenim grand interés en desfer un gros erro.— Volem que la gent entenga com no hu ha entés dasta ara que al parlar de cultura valenciana, la nostra llabor no se limitarà a les reivindicacions étniques o históricas. Sabem que aquestes han de precedir a les económiques; pero estem fundament convenguts de que tot ideal de cultura y tota aspiració de autonomia y llibertat d' un poble deuen vindre acompanyades y fonamentades de la sólida base de son benestar económic; perque si es cért l' aforisme llatí: «Mens sana in corpore sano» aplicat al individu hu es tant mes aplicat als pobles, perque los pobles famolenchs son pobles adormits y anémichs que ténen lo cervell grosser y que en absolut careixen de voluntat y de conciencia.— Los valencians estem ab motiu enorgullits de l' alvans de la nostra agricultura; alvans degut al nostre propi esforç y en lo qual no hi te art ni part lo govern central, que no mes mos servix d' estorb; perque los delegats aci sols poden vindre a apendre; may a ensenyar.— Pero les tristes actuals circumstancies per que passe Europa, mos demostren quant quant brévol y fluixa es la situació económica d' un poble quand ronegament está fonamentá sobre l' agricultura. Un aconteiximent anormal qualsevol te prou forga pera esclaparla y desferla.— Los pobles mascles que tindrán alé pera mantindre les lluites económiques, que s' avehinen, deuen demanar sa plaça en lo cam de la industria. Lo poble que mes química sabrá, lo qui millors maguines sabrá construir y lo que millor aplicació satrá fer d' aquestes máquines a la transformació de les primeres materies, será lo qui trinffará en la lluita de l' esvenedor.— Asociem, puix, les aspiracions de reivindicacions étniques y autonómiques a les del progrés de les industries en Castelló primer; en los pobles tots de la regió valenciana seguidament, y vorem pronte figurar al nostre poble en lo consert dels pobles mundials, en lo lloch preferent que li pertoque per la sutilea de son enginy posada de relleu en la creació de ses obres artístiques que figuren entre les mes belles y espirituals de mond.

GAETÁ HUGUET.

LA PROVESO DE LA MADALENA

Este día tan hermós,
Que socárra 'l Sol la esquena
Lluit tan magestuos
En lo ce atje blavos,
Eus diu qu' es la Madalena.

Son les sis: ja en los carrers
La gent ha fet gran muntó.
Eis balcones semblen rosers;
Tots se mostren matiners
Per vore la provesó.

Ja la campana María
Ab son batallar joiu,
Promou gran algarabia;
Y en son cridar d' alegría,
¡Ve la provesó! mos diu.

Eis guardes del cam, primer,
Ab la carabina al braç;
Precedits per los macers
Plus serios que dongainers,
Son los primers qu' obrin pas.

Van seguint eis shorfenets,
Portant cadascú sa canya;
Tan ansiosos eis pobrets,
Qu' es veu estan desinquitos
D' alpegar a la montanya.

En mig d' estos, l' escolá
Ab la interna arrastróns,
Que tansisquera llum fa,
Pues que la porte apaga
Per no gastar canelóns.

Tras del escola, seguis
En dos ringeres lo ciero,
Vestint de sobrepeitç.
Y de sons caps sobreis
De teula, lo gran sombrero.

També de pontifical,
El Prest en lo centre va
Lluit la capa pluvial;
Portant la tradicional
Reliquia, presa 'n la ma.

Per fi, ja los alguacils,
(No els he vist may sonrigent)
Obrin lloch a los edils,
Que fent cortesies mils
Van saludant a la gent.

Al front l' Alcalde májor:
Portant a esquerra y... a dreta,
U y altre Gobernador,
Com presidencia d' honor
Qu' es la nota mes completa.

Y sarma gran tremolina,
Algarabia y soroll,
Cuant en la plaça Agustina
Los guardes, sa carabina,
Van disparant d' hasta 'l toil.

Seguis la provesó al dret
Sens pegar cap tropessó,
D' hasta San Roc de Canet
Aon almorsen, fan traguét.
Y proseguís la escursió...

FRANCESCH ALLOZA.